

ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УГОРЩИНІ

THE TERRITORIAL STRUCTURE AND LOCAL GOVERNMENT IN HUNGARY

Чернеженко О.М.,

кандидат юридичних наук,

науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи
Національної академії внутрішніх справ

У статті висвітлюються територіальна структура та місцеве самоврядування в Угорщині, аналізується специфічний характер її регіональної та місцевої влади. Аналізується процес децентралізації в Угорщині. Досліджується процес трансформації всієї системи державного управління. Визначаються повноваження місцевих органів самоврядування та різні форми міжмуниципальної співпраці. Приділено увагу питанню реформування системи місцевого самоврядування Угорщини.

Ключові слова: децентралізація, місцеве самоврядування, місцеві органи, повноваження, реформи, автономія, муніципалітет.

В статье освещаются территориальная структура и местное самоуправление в Венгрии, анализируется специфический характер ее региональной и местной власти. Анализируется процесс децентрализации в Венгрии. Исследуется процесс трансформации всей системы государственного управления. Определяются полномочия местных органов самоуправления и различные формы межмуниципального сотрудничества. Уделено внимание вопросу реформирования системы местного самоуправления Венгрии.

Ключевые слова: децентрализация, местное самоуправление, местные органы, полномочия, реформы, автономия, муниципалитет.

The article deals with the territorial structure and local government in Hungary; analyzes the specific nature of its regional and local powers; and analyses the process of decentralization in Hungary, as well. It explores the process of transformation of the whole system of public administration. It determines the powers of local self-government bodies and different forms of inter-municipal cooperation. The article goes on to examine the reform of the Hungarian system of local self-government.

Key words: decentralization, local self-government, local authorities, powers, reforms, autonomy, municipality.

Постановка проблеми. Угорщина має міцні історичні традиції політичної та адміністративної централізації. Навіть до ери соціалізму, яку ще називають комуністичною диктатурою, система врядування була централізованою, а децентралізація була обмеженою і мала адміністративний характер. У 1990 р. постав новий вид політичної та адміністративної децентралізації і було встановлено нову систему децентралізованих місцевих органів самоврядування на міцній конституційній основі. Нова система мала успіх, проте через якийсь час з'ясувалася необхідність її вдосконалення; з іншого боку, автономія та демократичність нової системи самоврядування показали себе достатньо міцними.

Актуальною проблемою, яка потребує свого дослідження, є питання обрання найбільш ефективної моделі здійснення реформи вітчизняного механізму державної влади взагалі й органів місцевого самоврядування. На сьогодні не створено ідеальної моделі місцевого самоврядування чи універсального рецепту її реформування у жодній державі світу, але досвід кожної окремо взятої держави у цій сфері, зокрема Угорщини, заслуговує на повагу та врахування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри те, що у вітчизняній правовій науці цією проблематикою займалися такі вчені та практики, як М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, Ю.І. Ганущак, П.Ф. Гураль,

О.О. Колодяжний, О.В. Люта, М.О. Петришина, С.Г. Сergyоїна, В.Л. Федоренко та інші, ціла низка актуальних питань стосовно вдосконалення вітчизняного механізму реформування моделі місцевого самоврядування залишається поза увагою.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз наявної моделі місцевого самоврядування і визначення основних напрямів її реформування в умовах децентралізації влади в Угорщині.

Виклад основного матеріалу. Територіальна структура децентралізації виступала об'єктом конституційного регулювання з 1990 р. Територія Угорщини ділиться на наступні адміністративні одиниці: столиця, повіти, міста та села. Столичне місто поділено на райони. Райони може бути сформовано й в інших містах, але з огляду на брак районів у містах (крім Будапешта) це конституційне положення має радше формальне значення. У 1990 р. у Конституції було використано майже ті самі формулювання, якими у 2012 р. послуговувався Основний закон. Єдина відмінність полягає у тому, що у Конституції 1990 р. ці положення містилися у главі про місцеве самоврядування, тоді як зараз зазначені правила розміщено у частині «Основні положення»¹.

Фактичні одиниці децентралізації – тобто одиниці місцевого самоврядування – є такими ж, як у 1990–2011 рр. Закон «Про місцеве самоврядування» 1990 р. визначив ці підрозділи на основі місця, де функціонує місцеве самоврядування –

¹ Частина 41 Акту парламенту № XX, 1949 р., щодо Конституції Угорської Республіки і Частина F Основного закону Угорщини (Конституції).

село, містечко, столиця та її райони, а також округи-райони². У чинному на даний момент Законі «Про місцеве самоврядування» 2011 р. сказано, що муніципальні самоврядування діють у селах, містечках, територіальних представництвах округів (районів), містах, що мають статус районів, та районах столиці³. Необхідно зазначити, що райони було створено лише у 2013 році і вони не є підрозділами місцевого самоврядування; це місцеві підрозділи у рамках системи державної адміністрації (деконцентровані органи). Міста, що мають статус районів, володіють тим же статусом, що й райони, які існували станом на 1990 р., проте статус цих утворень регулювався окремим розділом Закону «Про місцеве самоврядування» 1990 р.⁴ Закон «Про місцеве самоврядування» 2011 р. визначає міста, що мають статус районів, як органи самоврядування, що також надають державні послуги на території майже всього чи повністю всього району на додачу до території міста, що має статус району, як зазначено у законі, де також передбачено винятки з цього правила⁵. В Угорщині столиця завжди мала особливий статус. Закон «Про місцеве самоврядування» 2011 р. визначає самоврядування столичного міста одночасно як муніципальне (міське) й регіональне (територіальне)⁶.

Сучасна посткомуністична система місцевого самоврядування та управління в Угорщині бере свій початок у двох послідовних хвилях конституційних реформ 1990 та 1994 рр., що отримали продовження у спеціальних законах у сфері місцевого публічного управління. Так, Законом 1990 р. № LXV і Законом 1994 р. № LXIII було визнано права муніципалітетів на самоврядування і трансформовано всю систему державного управління: від місцевих рад центрального підпорядкування із комуністичних часів до автономних, обраних у демократичний спосіб муніципальних органів самоврядування. Нова система реалізувала принципи Європейської хартії місцевого самоврядування, підписаної членами Ради Європи, та історичні традиції угорського національного державного управління.

У рамках місцевих органів самоврядування послідовними правовими діями було утворено дворівневу – на основі історичних традицій – систему, в якій муніципалітети (села, містечка/міста) є основними одиницями системи, у той час як округи формують середній рівень. Між цими двома рівнями немає жодної ієрархії, оскільки вони наділені різними обов'язками. Деякі міста мають права округів та діють і як муніципалітети, і як округи.

Одиниці децентралізації знаходяться на двох рівнях, і відношення між одиницями цих двох рівнів

не є ієрархічними. Закон «Про місцеве самоврядування» 2011 р. розрізняє самоврядування муніципалітетів, що їх також називають поселеннями в офіційних перекладах текстів, та районів. Самоврядування муніципалітетів включає у себе села (що їх часом перекладають як комуни/муніципалітети), міста (які інколи перекладають як містечка), територіальні представництва округів та райони міста-столиці. Округ є одиницею територіального самоврядування. Місто-столиця має статус муніципалітету та одиниці територіального самоврядування водночас.

Самоврядування муніципалітетів, включно з містом-столицею та округами, разом називається органами місцевого самоврядування. Одиниці двох рівнів органів місцевого самоврядування є рівними між собою, що означає, що будь-яка вищість чи підпорядкування між ними не дозволяється; проте завдання та обов'язки, яких вимагає закон, можуть відрізнитися залежно від їхнього розміру, населення та інших особливостей, передбачених законом.

В Угорщині є 3177 муніципальних органів самоврядування включно з селами, містами, містом-столицею та його районами; кількість округів становить 19. Середня кількість мешканців муніципалітету становить 3100 [3, с. 417–433].

Столиця Угорщини – Будапешт, який удев'ятеро більший від другого за величиною міста Дебрецена, має особливий правовий статус зі своєю власною дворівневою системою місцевого самоврядування. Ця система складається з органів самоврядування Будапешта і місцевих органів самоврядування 23 районів столиці. За цією системою районні органи управління виконують роль і функції муніципальних органів самоврядування незалежно від органів управління всією столицею [5, с. 241–244].

Вимоги щодо структурних фондів ЄС підштовхнули до створення 7 статистичних регіонів, які не мають такої організаційної форми як обрані чи призначені керівники або адміністративний персонал. Крім того, між муніципалітетами та округами в Угорщині заплановано наявність середнього рівня, але його ще не було запроваджено.

Муніципальні органи управління в Угорщині мають імперативні та факультативні обов'язки щодо надання послуг відповідно до переліку, наведеного у Законі про місцеві органи самоврядування, та визначеного парламентом. Імперативні обов'язки можна поділити на дві категорії: основні завдання, обов'язкові для кожного поселення в Угорщині незалежно від розмірів муніципалітету та кількості його населення, і функції, делеговані згідно із законодавством як імперативні для великих поселень.

Закон визначає імперативні завдання для місцевих органів самоврядування таким чином: муніципалітети зобов'язані гарантувати дошкільну та початкову освіту, базове медико-санітарне обслуговування і послуги із соціального забезпечення, освітлення громадських місць, наявність кладовищ, чистоту питної води, а також захист етнічних і національних меншин. Імперативні функції, делеговані правовим шляхом містам із більшими можливостями,

² Частина 1 (1) Акту парламенту № LXV, 1990 р., щодо місцевих самоврядувань.

³ Частина 3 (2) Акту парламенту № CLXXXIX, 2011 р., щодо місцевого самоврядування в Угорщині.

⁴ Частина VI Акту парламенту № LXV, 1990 р., щодо місцевих самоврядувань.

⁵ Частина 21 (2) Акту парламенту № CLXXXIX, 2011 р., щодо місцевого самоврядування в Угорщині.

⁶ Частина 3 (3) Акту парламенту № CLXXXIX, 2011 р., щодо місцевого самоврядування в Угорщині.

охоплюють утримання пожежних бригад, служби рятувних операцій із використанням додаткових технічних засобів і широкий перелік служб соціального забезпечення. Закон також визначає факультативні обов'язки, надаючи місцевим органам самоврядування право добровільно брати на себе й інші зобов'язання, якщо ці завдання ще не було доручено іншим адміністративним органам за законодавством або якщо місцеві органи самоврядування мають достатньо власних ресурсів для їх виконання.

Згідно з Конституцією Угорщини утворення органів місцевого самоврядування та забезпечення їх дієвості є правовим обов'язком місцевих громадян. Теоретично саме громадяни Угорщини самоорганізуються на місцях і самі керують собою. Вони можуть здійснювати безпосереднє управління шляхом прямої участі або керувати опосередковано, обравши раду. Ця формула місцевого самоврядування Угорщини має і свій правовий вимір: «Виборці, які мають право бути обраними, користуються своїм правом на місцеve самоврядування через репрезентативний орган, який вони обирають, та через місцевий референдум» [5, с. 242–244].

За Конституцією Угорщини 2012 р. місцевий референдум розглядається нарівні з опосередкованим представництвом. З правової та конституційної точки зору місцевий референдум в Угорщині є настільки ж легітимною інституцією, як і місцеві вибори, на яких прямим голосуванням обирають мера та раду місцевого органу самоврядування. У Законі про місцеve самоврядування цілий розділ присвячено місцевим референдумам і народним ініціативам. Частка громадян, необхідна для ініціації референдуму, становить від 10 до 25% виборців для місцевих референдумів і від 5 до 10% виборців для народних ініціатив. Фактичні межі визначаються самими місцевими органами самоврядування.

Мери муніципалітетів, окремих районів і самої столиці Угорщини Будапешта обираються прямим голосуванням. Хоча раніше, з 1990 по 1994 рр., шляхом прямого голосування обиралися лише мери невеликих муніципалітетів Угорщини.

За посадою мери є членами місцевих рад (якщо їх не було обрано як представників). Виборчі системи великих і маленьких муніципалітетів мають певні відмінності. У муніципалітетах, кількість населення в яких не перевищує 10 тис. жителів, виборці можуть обирати з єдиного списку стільки кандидатів, скільки місць є у місцевій раді. У більших муніципалітетах визначено по десять або більше окремих виборчих округів, громадяни можуть голосувати за одного із кандидатів у відповідних округах. Близько 40% місць розподілено між компенсаційними списками організацій (партій і неурядових організацій), які висувають своїх кандидатів; цей механізм більш пропорційно визначає склад місцевих рад. Ради столиці та округів також обираються шляхом прямого голосування на основі партійних списків. Так, наприклад, виборці Будапешта отримують мінімум чотири бюлетені для обрання представника виборчого округу, мера району, мера столиці та списки для ради столиці [5, с. 244].

Найвпливовішими суб'єктами у процесі прийняття рішень на місцевому рівні є рада представників, комітети, мер і керівник адміністративної служби або нотаріус. Основні права та повноваження покладено на представницький орган, який може делегувати повноваження комітетам, меру, місцевим органам самоврядування меншин та органам управління районів, а також визначає та організовує процедури дій за допомогою постанов.

Мер уособлює представницький орган та застосовує владу за його допомогою. Він або вона також відповідає за виконання місцевої політики і вирішує місцеві та державні адміністративні завдання. Мер користується правами роботодавця стосовно віце-мера, керівника адміністративної служби та голів місцевих органів самоврядування. Представницький орган призначає керівника адміністративної служби за результатами відкритого конкурсу. Керівник адміністративної служби керує поточними справами офісу місцевого органу самоврядування та користується правами роботодавця стосовно державних службовців, найнятих для роботи в офісі.

Особливим суб'єктом місцевого самоврядування в Угорщині є місцеві органи самоврядування меншин. Меншини в Угорщині розпорошені по країні, тому система їх місцевого представництва не може брати за основу систему територіальних одиниць. Етнічні та національні меншини в Угорщині мають право формувати свої місцеві органи самоврядування за допомогою особливої виборчої процедури. Муніципальні ради повинні отримати згоду місцевих органів самоврядування меншин для прийняття рішень, які стосуються освітніх та культурних інтересів меншин, тощо.

Закон про місцеві органи самоврядування меншин визнає право окремих осіб обирати свою ідентичність, таким чином, вибір ідентичності є абсолютно вільним і конфіденційним. Кандидати можуть висувати свою кандидатуру, а виборці – голосувати на виборах для меншин без необхідності підтвердження приналежності до етнічної чи національної меншини, яку вони представляють і за яку голосують [4, с. 343–384].

Автономію місцевих органів самоврядування гарантовано Конституцією Угорщини. В Основному Законі унормовано територіальний поділ Угорщини, – столиця, округи, містечка та села, – і гарантовано право цих одиниць на місцеve самоврядування. До того ж, ст. 34 Конституції Угорщини визначено мету і принципи взаємодії місцевого самоврядування та держави: «Місцеві органи влади і держава взаємодіють в інтересах досягнення спільних цілей суспільства. ... Для виконання своїх безпосередніх обов'язків і повноважень місцевий орган влади може мати право на відповідну бюджетну та іншу матеріальну підтримку. Закон може передбачати спільне виконання беззаперечних обов'язків місцевого органу влади» [1]. Тобто Угорщина конституювала принцип паритетного партнерства між органами місцевого самоврядування та державою в інтересах громадянського суспільства.

Кожна спільнота в Угорщині має право на місцеве самоврядування, а кожен місцевий орган самоврядування має такі ж основні права, захищені Конституційним Судом та іншими судами. Найпершим із цих прав є право місцевого репрезентативного органу «незалежно регулювати та управляти справами місцевого самоврядування, його рішення можуть розглядатися лише з точки зору їх легітимності». За змістом цього ж пункту місцеві органи самоврядування повинні самостійно керувати своїми фінансовими та економічними справами, мають право на фінансування для виконання своїх обов'язків і на використання місцевих податків. Податки для місцевих органів самоврядування можуть визначатися лише законодавством [2].

Компенсацією за примусове злиття упродовж комуністичного періоду є право кожної місцевої спільноти сформувати власний місцевий орган самоврядування. Наступне застосування цього принципу призвело до високофрагментованої системи місцевого самоврядування, хоча це і не виняток для Європи. Кожен населений пункт став незалежною, автономною одиницею місцевого самоврядування, а кількість таких місцевих одиниць зросла із менш ніж 1 600 до понад 3 100. У середньому компетенція органу місцевого самоврядування охоплює трохи більше ніж 3 200 жителів, а населення понад половини місцевих органів самоврядування не перевищує 1 тис. осіб (хоча вони становлять лише 7,7% від населення Угорщини).

Поширене визнання принципу автономії можна проілюструвати тим фактом, що кількість місцевих органів самоврядування все ще зростає. З 1990 р. парламент Угорщини дав дозвіл на вихід понад 80 невеликих спільнот, попри те, що ці нові одиниці місцевого самоврядування часто дуже малі (компетенція найдрібнішої охоплює усього 148 жителів) і вихід зазвичай умотивовано економічними причинами. Наприклад, поселення, яке нещодавно відділилося, становить усього одну п'яту від населення містечка, до якого воно раніше належало, однак до виходу воно забезпечувало сплату половини муніципального податку.

Автономія одиниць місцевого самоврядування середнього рівня є менш захищеною. У 1990 р. конституційний устрій надав пріоритет муніципалітетам і знехтував питання визначення середнього рівня. Відтоді інтереси, дотримання яких покладено на наявні інституційні механізми, зробили влаштування цього рівня дуже тяжким. Натомість історія округів буквально нараховує тисячоліття, вони названі у Конституції, однак не мають незалежної податкової основи, а їх повноваження обмежені. Потреба регіонального рівня в отриманні фінансування з боку ЄС змусила парламент заснувати 7 регіонів, однак наразі вони є статистичними одиницями і не мають жодного інституційного механізму [5, с. 245–247].

Спершу правовий контроль за місцевими органами самоврядування належав до обов'язків комісарів республіки, але відтоді ці повноваження було передано керівникам державної адміністрації столиці та округів. Якщо місцеві органи самоврядування не виконують рішень керівників державної адміністрації добровільно, Конституційний Суд має право ска-

сувати неконституційні постанови місцевих органів самоврядування. Є лише правовий контроль за рішеннями місцевих органів самоврядування; жодна зовнішня установа не має права оцінювати субстантивний зміст рішень місцевої громади.

За виняткових обставин парламент Угорщини має право розпустити репрезентативний орган одиниці місцевого самоврядування, однак при цьому повинен призначити дату виборів протягом 60 днів. Застосування цього права є дійсно винятковим. Хоча упродовж останніх 12 років парламент ефективно лякав деякі нефункціонуючі органи місцевого самоврядування розпуском, парламентські партії ніколи не зловживали цією можливістю.

Досвід свідчить, що суди, особливо Конституційний Суд, ефективно захищають правову автономію місцевих органів самоврядування. У цьому аспекті принцип верховенства права в Угорщині справді працює.

Хоча в Угорщині правова автономія є захищеною, фінансова автономія місцевих органів самоврядування обмежується значною мірою. Центральне регулювання щоразу глибше проникає у надання послуг із боку місцевих органів самоврядування. Функціональну автономію не можна вимірювати лише за кількістю та важливістю завдань, переданих на місцевий рівень.

Наявність і поширеність централізовано регульованих кількісних та якісних стандартів для децентралізованих послуг також впливає на ступінь автономії. Рівень центрального регулювання для різних послуг є різним. Наприклад, освіта всюди є високо інституалізованою сферою політики, оскільки підручники, вимоги до мінімальної кваліфікації, розмір заробітної плати вчителів, і навіть розміри класної кімнати визначено нормативно. Схожою сферою є місцевий адміністративний персонал. Суть у тому, що і кількість, і обсяги такого регулювання повільно зростають. Чисельність таких стандартів збільшується від початку 90-х рр. XX ст. Хоча цей процес може підвищити раціональність та ефективність місцевих послуг, звісно, він обмежує місцеву автономію.

Поступове реформування системи місцевого самоврядування не змогло підтримати місцеву автономію, анонсовану у 1990 р. Разом із тим є думка, що обмеження свободи місцевих органів самоврядування у високофрагментованій системі сприяло поліпшенню якості надання місцевих послуг в Угорщині, не завдаючи значної шкоди її основним принципам.

Іншим обмеженням є дедалі частіші скарги місцевих органів самоврядування, які постійно з'являються на порядку денному дебатів щодо відносин між центральним рівнем і місцевими одиницями. Керівники місцевих органів самоврядування часто вважають, що обов'язки, передані на місцевий рівень, не відповідають низькому рівню відповідного державного фінансування, передбаченого для їх виконання. Парламент передає муніципалітетам нові обов'язки, забезпечуючи, однак, лише частину необхідного фінансування. Більше того, кількісні та якісні стандарти, регульовані на центральному рівні, часто вимагають значних коштів. Наприклад, рівень заробітної плати для місцевих працівників бюджетної сфери та державних служ-

бовців визначає держава, проте виплачують її місцеві органи самоврядування. Уряд може збільшити основну заробітну плату державних службовців, однак лише за умови часткової компенсації з боку місцевих органів самоврядування [5, с. 251–256].

Керівники місцевих органів самоврядування посиляються на Конституцію Угорщини і Закон про місцеві органи самоврядування, які чітко визначають, що вони «мають право на державну підтримку згідно з діапазоном таких обов'язків». За змістом цього аргументу місцеві органи самоврядування мають право на повну підтримку. Попри викладене, представники держави заявляють, що їх єдиним обов'язком є створення можливості для отримання прибутку на місцях, який не обов'язково є державним відрахуванням, а реальна проблема полягає у тому, що керівники місцевих органів самоврядування не хочуть протистояти своїм виборцям і вносити пропозиції щодо підвищення місцевих податків. Якими б не були аргументи, поле для маневру місцевих органів самоврядування в Угорщині обмежено недостатністю фінансування, передбаченого для виконання імперативних завдань.

Подібною і, можливо, найважливішою проблемою є фінансова залежність місцевих органів самоврядування від державних ресурсів. Державні відрахування все ще залишаються найважливішим джерелом муніципальних бюджетів.

Менше ніж 1/3 прибутків місцевих органів самоврядування в Угорщині надходить від місцевих податків. Найважливішим місцевим податком є податок на прибутки суб'єктів підприємницької діяльності. Різниця у сумах коштів, отриманих різними місцевими органами самоврядування від податку на прибутки суб'єктів підприємницької діяльності, є величезною. Так, столичне місто Будапешт збирає 45% цього прибутку. Натомість в Угорщині є муніципалітети, де надходження коштів від такого податку є мінімальним. Частково це наслідок економічного розвитку, однак наявність або відсутність політичної сміливості також впливають на рівень податку на прибутки суб'єктів підприємницької діяльності. Факт, що лише незначну частину місцевих податків збирають із громадян (майже 10% всіх місцевих податків), також засвідчує наявність проблеми політичної підтримки.

Загалом нормативно-правова автономія місцевих органів самоврядування в Угорщині захищена згідно з первинним порядком, визначеним у Конституції та Законі про місцеві органи самоврядування. Попри наведене у плані фінансової автономії, мети реформи

місцевого самоврядування щодо створення життєздатної системи, спроможної до місцевого самоуправління, вдалося досягти лише частково.

Висновки. Єдиною найважливішою реформою місцевого самоврядування в Угорщині було запровадження системи демократичного місцевого управління у 1990 р. Нова система мала успіх, проте через якийсь час з'ясувалася необхідність її вдосконалення; з іншого боку, автономія та демократичність нової системи самоврядування показали себе достатньо міцними.

Перехід до демократії – після 40 років централізованої системи, за якої місцеві утворення змушували інтегруватися, – було позначено встановленням широкої автономії понад 3000 комун, які з ентузіазмом намагалися справлятися із громадськими обов'язками самостійно – як незалежні органи самоврядування, але не змогли забезпечити швидке та ефективне надання послуг. Закон уможлилював та регулював різні форми спільного надання послуг, проте муніципалітети не мали стимулу до співпраці, а слабка координація з боку центрального уряду теж не сприяла вирішенню згаданих проблем.

У 2011 р. вдосконалення системи вирішило багато з вищезазначених проблем, але ціною посилення політичної та адміністративної централізації. Деякі з нових елементів критикувати не варто: впровадження нової та більш суворої системи нагляду було необхідним; норми про обов'язкові форми співпраці та спільне надання послуг теж є раціональними; чіткі правила та механізм економічного контролю та аудиту так само не викликають занепокоєння.

Отже, порівняно з іншими країнами Європи в Угорщині автономія місцевих органів самоврядування не є слабшою, але зараз вона не така всеохопна, як до реформи 2012 р. Поглянувши на стан децентралізації у країні, ми побачимо, що маятник коливається між крайньою централізацією, характерною для комунізму, та системою майже необмеженої автономії, де цінності демократії на 20 років витіснили вимоги ефективної адміністрації.

Спроможність місцевого самоврядування вимагає певного рівня загальноприйнятої легітимності. Прийняття місцевого самоврядування як політичної установи є передумовою стабільного місцевого самоуправління. Запровадження системи місцевого самоврядування в Угорщині та подальше її удосконалення – як заплановане, так і незаплановане – сформували спроможність демократичного самоврядування на субнаціональному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція Угорщини, яка набула чинності з 1 січня 2012 р. Інтернет-бібліотека конституцій мира Романа Пашкова. URL: <http://worldconstitutions.ru/?p=298&page=3>
2. Конституція Угорщини. URL: <http://www.parlament.hu/irom39/02627/02627-0187.pdf>
3. José Manuel Ruano, Marius Proffroiou. (Eds.): The Palgrave Handbook of Decentralisation in Europe. Palgrave Macmillan, 2017. 512 p.
4. Horváth Tamás M. (Ed.). Local government in Hungary. In: Decentralization: Experiments and Reforms. Budapest: Local Government and Public Service Initiative, 2000. 424 p.
5. Soós Gábor. Local government reforms and the capacity for local governance in Hungary. In: Kersting N., Vetter A. (Eds.): Reforming Local Government in Europe. Closing the Gap between Democracy and Efficiency. Opladen: Leske + Budrich, 2003. 349 p.